

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 68

Fylke: Østfold

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Askim

Emne: Bålbrekking

Bygdelag:

Oppskr. av: Olaf Westbye

Gard: Dramstad

(adresse): Askim

G.nr. 33 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

1. Bål - "brenne brøt"^{SVAR}, d. v. s. å brenne over en rydning - hvor det om vinteren ble sådd rug. Ble brukt for 60-70 år siden.

2. St. Hans: St. Hansbål. Det var også brukt å sette tomme fjeredonker. De ble festet til toppen av en lang stang og reist opp på høiretliggende steder - f. ex fjeld - Furuåsen på Skjober - Åsbaksetta på Åser. Da het det å brenne "fjerekvartil" (1/4 tonne donker).

Det var på våre kanter bare St. Hans-aften denne funksjon og i forbindelse med dans og leik og annen morro. -

5-4 og 3 Nei - ikke på våre kanter.

6 Ikke bål - men vi bare kuller i fjell og skjøt dumdrende salver (mot "præsteskjerringa"). Det var jo også ild. Det var påskeaften (påskelørdag) det skulde gjøres.

7 Nei ikke bål. Men vi talte mye om å våkne så tidlig påskemorgen, at vi kunne få se sola danse.

8 Bare jonsok.

1. blad

- 9-19 Nei ikke på våre kanter.
- 20 Vi prøver å unge å la barn drive med ild på egen hånd - men barna er jo veldig interessert i å være med på bålbrekking.
- 21 Det er nok helst ungdomslag og "sammenstuds" som stiller til festligheter om St. Hansbålet no - og selv har det vært de siste 50-60 år.
- 22 Nei.
- 23 Det var ikke noe særlig seremoni for bålplassen.
- 24 Se sp. 2.
- 25 Nei
- 26-30 Forekom neppe her.
- 31 Det er gjent å lage store St. Hansbål.
- 32 Ja det kan en vel si.
- 33 St. Hansbålet vilde de gjerne skilte lyse sterkest mulig, men uten egentlig kappelyst.
- 34-35 Ikke vanlig her. I nabogården er det spanske frue og der ser det ut som røyken er det viktigste.
- 36-39 Det ble ikke tatt varsel herover.
- 40 St. Hansvaku (se sp. 2)
- 41 Festligheten dannet sig rundt bålet både for eldre og de unge.
- 42 En holdt sig ved bålet og noen holdt på til den lyse morgen (St. Hansvaku.)
- 43 Når det var større lag - hadde jentene miske. At drikke var skulde det helst være öl. Det var sommer og dans, så tørsten meekte sig nok.

- 44 Det var helst på bålpllassen de danset.
I den senere tid arrangeres nok dans
på låven også, med bålet tent
på et sikkert sted i nærheten.
- 45-47 Nei - noen skriver på den måten
har vi ikke hat her, såvidt jeg
vet.
- 49 Folk tenker vel ikke så mye på
hvorfor de brenner bål St. Hansaften,
men tradisjonen holdes ædlike.
- 50 Skikken har vel minke, men den
finnes nok mange steder herover
ennå. -